

Kommittédirektiv

Europeisk kvarstad på bankmedel

Dir.
2014:85

Beslut vid regeringssammanträde den 12 juni 2014.

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och lämna förslag med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel i mål och ärenden av privaträttslig natur. I uppdraget ingår bl.a. att

- undersöka vilka kompletterande författningsbestämmelser som behövs med anledning av förordningen och föreslå sådana, och
- föreslå vilken myndighet eller vilka myndigheter som lämpligen bör vara behörig myndighet respektive informationsmyndighet i Sverige.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 juni 2015.

Förordningen om kvarstad på bankmedel

Förordningens tillkomst

För de ekonomiska aktörerna inom EU är det viktigt att det finns möjlighet att säkerställa att tillgångar på gäldenärens bankkonton inte försvinner innan avgöranden i tvister om fordringsanspråk har verkställts. Detta gäller såväl i nationella som i gränsöverskridande fall. Fordringsägare är i dag hänvisade till att använda de förfaranden som finns för säkerhetsåtgärder i respektive medlemsstats nationella rätt. De nationella förfarandena skiljer sig dock väsentligen åt, både

beträffande beviskrav och i fråga om vilken tid det tar att utverka besluten och verkställa dem.

Mot den bakgrunden uppmanade Europeiska rådet kommissionen i Stockholmsprogrammet (EUT C115, 04.05.2010, s. 54), som anger ramarna för EU:s samarbete i rättsliga och inrikes frågor för åren 2010–2014, att lägga fram förslag som syftar till att förbättra effektiviteten vid verkställighet av domar inom unionen som avser bankkonton och gäldenärens tillgångar. I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om europeisk kvarstad på bankmedel och den 15 maj 2014 antogs Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel i mål och ärenden av privaträttslig natur (i det följande kvarstadsförordningen). Förordningen träder i kraft inom kort, men dess bestämmelser börjar inte tillämpas fullt ut förrän två år efter ikraftträdandet.

Förordningens huvudsakliga innehåll

Kvarstadsförordningen är tillämplig på privaträttsliga penningfordringar som en fordringsägare har mot en gäldenär i gränsöverskridande fall. Ett fall anses vara gränsöverskridande dels när bankkontot med medlen som ska beläggas med kvarstad finns i en annan medlemsstat än den där domstolen som ansökan om kvarstad ges in till är belägen, dels när bankkontot finns i en annan medlemsstat än den där fordringsägaren har hemvist.

En ansökan om kvarstad kan göras innan ett rättsligt förfarande för prövning av ärendet i sak har inletts mot gäldenären, under ett sådant förfarande eller när det finns ett avgörande i ett sådant ärende. Innan det finns ett avgörande är det som huvudregel domstolarna i den medlemsstat som är behöriga att avgöra sakfrågan enligt tillämpliga regler om domstols behörighet som är behörig domstol att pröva ansökan. Om gäldenären är konsument är det dock domstolarna i den medlemsstat där gäldenären har hemvist som är behörig domstol. Finns det ett avgörande är det alltid domstolarna i den medlemsstat där avgörandet meddelats som är behörig domstol.

Förordningen förutsätter att fordringsägaren vet i vilken bank gäldenären har sina bankmedel. Om fordringsägaren saknar sådan information finns det möjlighet för fordringsägaren att i vissa fall samtidigt med ansökan om kvarstad lämna in en begäran om att sådan information ska inhämtas av en informationsmyndighet i den medlemsstat där det finns skäl att tro att gäldenären har bankmedel.

Kvarstadsbeslut som meddelas med stöd av förordningen ska erkännas och verkställas i övriga medlemsstater utan något särskilt förfarande. Ett beslut om kvarstad verkställs i enlighet med det förfarande för verkställighet som gäller för likvärdiga nationella beslut om säkerhetsåtgärder i verkställighetsmedlemsstaten om inte något annat följer av förordningen.

Om beslutet om kvarstad har meddelats i en annan medlemsstat än den medlemsstat där beslutet ska verkställas, ska beslutet översändas till den behöriga myndigheten i verkställighetsmedlemsstaten av domstolen som meddelat beslutet eller av fordringsägaren. Den behöriga myndigheten ska därefter vidta de åtgärder som krävs för att beslutet ska verkställas i enlighet med nationell rätt i verkställighetsmedlemsstaten.

Förfarandet för att meddela ett beslut om kvarstad enligt förordningen sker alltid ex parte, dvs. utan att gäldenären underlättas om ansökan om kvarstad eller hörs under förfarandet. Gäldenären delges beslutet om kvarstad först när medlen har belagts med kvarstad.

Om en ansökan om kvarstad inte beviljas kan fordringsägaren överklaga beslutet. Medlemsstaten ska anmäla till kommissionen vilken eller vilka domstolar som är behöriga att ta emot ett sådant överklagande. Det finns också rättsmedel som både gäldenären och fordringsägaren kan använda mot beslut om kvarstad och mot verkställighet av beslut om kvarstad.

Uppdraget med anledning av kvarstadsförordningen

Kompletterande författningsbestämmelser

Kvarstadsförordningen är i alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige. Det behövs dock kompletterande författ-

ningsbestämmelser. I sammanhanget behöver det t.ex. särskilt uppmärksammas frågor om metoder för inhämtande av bankkontoinformation i Sverige, delgivning av gäldenären och hur verkställighetsprocessen inleds. Även rättsmedlen och frågan om vilken eller vilka domstolar som ska vara behöriga att pröva rättsmedlen enligt förordningen behöver klarläggas, liksom i vilka fall verkställande myndighet ska vara behörig. Frågor om ansvar och kostnader för översättning av handlingar, avgifter för banker, kostnader och avgifter för myndigheter, sekretess samt tillgång till och hantering av personuppgifter för de myndigheter som omfattas av förordningen behöver också analyseras. Dessutom behöver det klarläggas hur förordningen samverkar med nationell rätt när ett beslut om kvarstad har meddelats i Sverige och ska verkställas här samt vilka processrättsliga frågor som kommer att regleras av nationell rätt när förordningen saknar reglering. Därutöver kan ytterligare frågor behöva analyseras och belysas med anledning av förordningen.

Utredaren ska mot denna bakgrund

- analysera förordningen och undersöka vilka författningsbestämmelser som behövs med anledning av den,
- lämna de författningsförslag som utredaren utifrån sin analys bedömer lämpliga, och
- överväga om förslagen bör samlas i en särskild lag eller föras in i befintlig lagstiftning.

En utgångspunkt för arbetet ska vara att de förslag som lämnas så långt det är möjligt ska passa in i redan existerande system i den svenska rättsordningen.

Behöriga myndigheter

Enligt förordningen ska varje medlemsstat utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ta emot, översända eller delge handlingar i medlemsstaten. Medlemsstaterna ska vidare utse en informationsmyndighet som ska inhämta information om gäldenärens bankkonto när fordringsägaren saknar information om det och begär att sådan information ska inhämtas.

Utredaren ska därför

- överväga vilken eller vilka myndigheter som lämpligen bör vara behörig myndighet i Sverige,
- överväga om denna myndighet, eller någon av dessa myndigheter, också lämpligen bör vara informationsmyndighet,
- om det inte bedöms lämpligt, överväga vilken annan myndighet som bör få den rollen i Sverige, och
- lämna förslag baserade på den gjorda analysen.

Övrigt

I uppdraget ingår att lämna fullständiga författningsförslag utifrån de överväganden som görs.

Utredaren är oförhindrad att ta upp andra närliggande frågor.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska redovisa de kostnader och konsekvenser i övrigt som förslagen kan komma att medföra. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras.

Arbetets bedrivande och redovisning av uppdraget

I sitt arbete ska utredaren följa andra nordiska länders arbete med den nya förordningen.

Utredaren ska inhämta synpunkter från Domstolsverket, Kronofogdemyndigheten, Svenska Bankföreningen och andra berörda myndigheter och organisationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 juni 2015.

(Justitiedepartementet)